

Nota voor Burgemeester en Wethouders

Team: Concernstaf

Onderwerp:

Vragen ex art.46 RvO-CU-transparantie over gebruik algoritmes

Notagegevens

Bestuursorgaan : B-en-W 23-04-2024

Notanummer : 2024-329

Datum : 23-04-2024

Programma : 11 - Bedrijfsvoering

Portefeuillehouder : Burgemeester,

Bijlage(n) : 2024-05-04 Schriftelijke vragen ChristenUnie - transparantie over gebruik algoritmes.docx, Antwoordbrief vragen ex art 46 RvO_CU_transparantie gebruik algoritmes.docx

Parafering

17-04-2024: Burgemeester17-04-2024: Chief information officer18-04-2024: Burgemeester

Agendering

* 19-04-2024: Teammanager Concernstaf en Adjunct-secretaris

Definitieve akkoord

23-04-2024

B & W d.d.: 23-04-2024

Besluit

1. De beantwoording van de vragen ex art 46 RvO van de Christen Unie-fractie vast te stellen

2. De beantwoording aan te bieden aan de raad

De nota en het besluit openbaar te maken

Inleiding

Per brief van 3 april 2024 heeft Arie de Niet van de fractie van Christen Unie uw college een aantal schriftelijke vragen ex art 46 RvO gesteld over transparantie over gebruik van algoritmes. Bijgaand treft u de beantwoording aan.

Beoogd maatschappelijk resultaat

Betrokken partijen en participatie

Toelichting op participatiebeleid

Argumenten voor en tegen

Financiële consequenties en dekking

Openbaarmaking en communicatie

Aanpak en uitvoering

Deventer, 3 april 2024

Betreft: Schriftelijke vragen art. 46 RvO. Transparantie over gebruik van algoritmes

Geacht college van B&W,

De gemeente Deventer wil in alle domeinen datagedreven werken. Op basis van data willen we ons beleid en de uitvoering verbeteren. Daarvoor verzamelen we zelf data, laten data inwinnen door derden of gebruiken we open data. We doen dat in de openbare ruimte op basis van bijvoorbeeld camerabeelden, luchtfoto's, 3D scans, waarbij personen en private objecten in beeld komen. Maar we doen dat ook op het sociaal domein met persoonsgegevens die we kunnen koppelen aan gegevens van partners in de zorg, verzekeraars, nutsbedrijven en woningcorporaties.

De hoeveelheid data is toegenomen, modellen zijn veel krachtiger geworden en AI en Machine Learning ontwikkelen zich razendsnel. Daardoor nemen ook de zorgen toe over de privacy ("is mijn data wel veilig?"), discriminatie (door bias in de trainingsdata) en het gebrek aan transparantie over de algoritmes die de overheid gebruikt ("computer says no"). De toeslagenaffaire heeft onderstreept dat die zorgen niet onterecht zijn.

De rijksoverheid is zich bewust van de zorgen en heeft daarom in november 2022 een Werkagenda Waardengedreven Digitaliseren opgesteld¹. Één van de acties uit deze agenda is het reguleren van het gebruik van algoritmes door de overheid. Daarvoor is het Algoritmeregister² opgesteld. Dit register heeft als doelen

1. Vertrouwen in de overheid vergroten
2. Versterken van de positie van burgers en bedrijven
3. Demystificatie van algoritme- en AI-gebruik
4. Verantwoord handelen
5. Controleerbaarheid van de overheid vergroten
6. Vergroten uitlegbaarheid
7. Transparanter zijn over het handelen

¹ Werkagenda Waardengedreven Digitaliseren – Digitale Overheid
<https://www.digitaleoverheid.nl/document/werkagenda-waardengedreven-digitaliseren/>

² Het Algoritmeregister van de Nederlandse overheid, <https://algoritmes.overheid.nl/>

ChristenUnie

Deventer

Een zoekacties laat zien dat de gemeente Deventer nog geen algoritmes geregistreerd heeft. We zouden daaruit kunnen concluderen dat er geen algoritmes worden gebruikt, maar dat lijkt ons wat voorbarig. We weten bijvoorbeeld van het bestaan van de applicatie Deltaview die wordt gebruikt voor vroegsignalering van schulden.

De fractie van de ChristenUnie ziet het nut van datagedreven werken en de toepassing van algoritmes, maar hecht ook aan zorgvuldigheid en transparantie. We hebben daarom de volgende vragen aan het college.

1. Kunt u een aantal (3 of meer) voorbeelden geven van algoritmes die de gemeente Deventer gebruikt voor het nemen van beslissingen op basis van data?
2. Kunt u per algoritme aangeven wat voor soort model het is, welke data wordt gebruikt en welke beslissing er op wordt gebaseerd?
3. Onderschrijft u de doelen zoals geformuleerd voor het algoritmeregister?
4. Waarom heeft de gemeente Deventer nog geen algoritmes geregistreerd?
5. Bent u van plan om algoritmes te registreren? Kunt u dat antwoord toelichten?
6. Heeft de gemeente Deventer overzicht over algoritmes die worden gebruikt bij het nemen van beslissingen?
7. Heeft de gemeente Deventer een visie op de inzet van algoritmes voor beslissingen?
8. Heeft de gemeente Deventer een visie op de inzet van AI en Machine Learning?
9. Zijn er kaders voor ontwikkeling, toepassing, toetsing en beheer van algoritmes?

Afgelopen paar jaar heeft generatieve AI zich sterk ontwikkeld. Op basis van tekst input kan een nieuwe unieke tekst, afbeelding of video worden gegenereerd. Generatieve AI biedt kansen om werk efficiënter te maken, maar heeft ook bedreigingen in zich. De applicaties zijn voor iedereen toegankelijk en dat brengt risico's met zich mee zoals datalekken (persoonsgegevens) en de bias die alle modellen hebben op basis van de trainingsdata.

10. Is de organisatie zich bewust van deze risico's?
11. Is het gebruik van generatieve AI binnen de gemeente Deventer gereguleerd?

Wij zien uw reactie met belangstelling tegemoet.

Met vriendelijke groet,

Arie de Niet

Namens de fractie van ChristenUnie Deventer

Grote Kerkhof 1
Postbus 5000
7400 GC Deventer

14 0570
telefoon

direct telefoonnummer

gemeente@deventer.nl
e-mail

Aan de fractie van CU
t.a.v. dhr A.C. de Niet

Interne Post

2024-329
kenmerk

uw referentie

23 april 2024
datum

S.B. van der Velden
contactpersoon

Schriftelijke vragen ex art 46 RvO
onderwerp

Geachte heer De Niet,

In uw brief van 3 april jl. hebt u ons college schriftelijke vragen ex art 46 RvO gesteld over transparantie over gebruik algoritmes. Ons antwoord is als volgt.

Vraag 1

Kunt u een aantal (3 of meer) voorbeelden geven van algoritmes die de gemeente Deventer gebruikt voor het nemen van beslissingen op basis van data?

Antwoord

De gemeente Deventer neemt voor zover bekend geen beslissingen puur alleen op basis van data. Data wordt enkel als input gebruikt voor een menselijke afweging of beslissing. Hoewel we als gemeente ernaar streven steeds slimmer gebruik te maken van data bij het werken aan maatschappelijke opgaven, blijft de rol van data daarbij ondersteunend en niet doorslaggevend ("mens gedreven, data ondersteund").

Onze ambitie is om data te benutten om taken te vereenvoudigen, beter in te kunnen spelen op ontwikkelingen en onze dienstverlening te optimaliseren. Als gemeente erkennen we de waarde van data, maar blijven we ons vasthouden aan het principe dat menselijke normen en waarden onmisbaar zijn bij het nemen van beslissingen.

Vraag 2

Kunt u per algoritme aangeven wat voor soort model het is, welke data wordt gebruikt en welke beslissing er op wordt gebaseerd?

Antwoord

Zie het antwoord bij vraag 1.

Vraag 3

Onderschrijft u de doelen zoals geformuleerd voor het algoritmeregister?

Antwoord

Het college onderschrijft de doelen van het algoritmeregister. De gemeente gebruikt data op een verantwoorde wijze, namelijk de informatie die wordt gebruikt als input voor een algoritme (de ingrediënten). Algoritmes zijn de instructies die worden gebruikt om deze data te verwerken en bepaalde taken uit te kunnen voeren (een recept). Inwoners moeten erop kunnen vertrouwen dat het gebruik van data, met of zonder het gebruik van algoritmes, voldoet aan de wet en de normen en waarden van de samenleving. Transparantie vormt hierbij een kernwaarde. De gemeente is open over het gebruik van data en de wijze waarop deze

worden toegepast. Zodat inwoners, organisaties en media kunnen controleren of de gemeente de wet en de regels daarbij volgt.

Vraag 4

Waarom heeft de gemeente Deventer nog geen algoritmes geregistreerd?

Antwoord

Zodra de Europese AI Verordening van kracht wordt (de exacte datum is nog onbekend), zijn gemeenten verplicht om "hoog risico" algoritmes op te nemen in het landelijke Algoritmeregister. Dit zijn algoritmes die een significant effect hebben op de uitkomst van een proces met directe gevolgen voor betrokkenen (vaak de persoon achter de gegevens). Sommige gemeenten hebben vrijwillig al informatie over algoritmes in het Algoritmeregister opgenomen. De gemeente Deventer is in aanloop naar de inwerkintreding van de AI Verordening in kaart aan het brengen of zij "hoog risico" algoritmes binnen haar organisatie gebruikt.

Vraag 5

Bent u van plan om algoritmes te registreren? Kunt u dat antwoord toelichten?

Antwoord

De gemeente gaat aan de registerverplichting in de AI Verordening voldoen. Wanneer er processen zijn waarin "hoog risico" algoritmes worden ingezet, zal de gemeente die in het Algoritmeregister opnemen.

Vraag 6

Heeft de gemeente Deventer overzicht over algoritmes die worden gebruikt bij het nemen van beslissingen?

Antwoord

Voor zover we nu weten gebruikt de gemeente geen algoritmes bij het nemen van beslissingen. Het inventariseren van de algoritmes is nog gaande. Uitgangspunt is dat data alleen wordt gebruikt *als input* voor menselijke beslissingen. Mocht uit de inventarisatie een ander beeld naar voren komen, dan zullen we dat alsnog melden.

Vraag 7

Heeft de gemeente Deventer een visie op de inzet van algoritmes voor beslissingen?

Antwoord

Zie het antwoord bij vraag 1 en 3.

Vraag 8

Heeft de gemeente Deventer een visie op de inzet van AI en Machine Learning?

Antwoord

Algoritmes vormen de kern van AI- en Machine Learning toepassingen. Zie het antwoord bij vraag 1 en 3.

Vraag 9

Zijn er kaders voor ontwikkeling, toepassing, toetsing en beheer van algoritmes?

Antwoord

Kaders: BIO (Baseline Informatiebeveiliging Overheid), AVG (Algemene Verordening Gegevensbescherming). Afgelopen paar jaar heeft generatieve AI zich sterk ontwikkeld. Op basis van tekstinput kan een nieuwe unieke tekst, afbeelding of video worden gegenereerd. Generatieve AI biedt kansen om werk efficiënter te maken, maar heeft ook bedreigingen in zich. De applicaties zijn voor iedereen toegankelijk en dat brengt risico's met zich mee zoals datalekken (persoonsgegevens) en de bias die alle modellen hebben op basis van de trainingsdata.

Vraag 10

Is de organisatie zich bewust van deze risico's?

Antwoord

De gemeente Deventer is zich bewust van de risico's die verbonden zijn aan het gebruik van generatieve AI. Om deze reden ontraden we het gebruik van de Chat GPT binnen onze organisatie. Als veiliger alternatief hebben we de chatbot 'Co-pilot' van Microsoft beschikbaar gesteld.

Vraag 11

Is het gebruik van generatieve AI binnen de gemeente Deventer gereguleerd?

Antwoord

Bij het gebruik van de chatbot 'Co-pilot' blijven alle ingevoerde gegevens binnen onze eigen digitale omgeving. Medewerkers zijn getraind bij de ingebruikname van deze tool. Ze hebben instructies gekregen over de teksten die de chatbot genereert en weten dat ze daar niet blind op moeten vertrouwen. Ze zijn er verder op gewezen dat het delen van (bedrijfs-)gevoelige gegevens of persoonsgegevens met de chatbot niet is toegestaan.

Burgemeester en wethouders van de gemeente Deventer,
de secretaris, de burgemeester,

J.P. Wassens

R.C. König